

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 452/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obce Skalité, Skalité 598, zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Pikuliakom, Advokátska kancelária, Námestie slobody 58, Čadca, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 580/2013 z 27. februára 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 253/2014 z 23. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obce Skalité o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júna 2015 doručená sťažnosť obce Skalité (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 580/2013 z 27. februára 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 253/2014 z 23. februára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 C 74/2012-76 z 26. júna 2013, ktorým jej okresný súd uložil povinnosť zdržať sa neoprávnených zásahov do vlastníctva navrhovateľa takým spôsobom, že zabráni vytekaniu vody z odvodňovacieho kanála umiestneného pod miestnou komunikáciou a vyúsťujúceho nad pozemkami navrhovateľa.

2.1 Odvolací krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol: „Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec v rozsahu mu danom ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. napadnutý rozsudok prvostupňového súdu v súlade s ust. § 219 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Z vykonaného dokazovania prvostupňovým súdom, ako aj z preskúmaného rozsudku, mal i odvolací súd preukázané, že navrhovateľ sa domáhal ochrany vlastníckeho práva, a to nehnuteľností označených ako parcely CKN 1694 o výmere 882 m² a CKN 1693/2 o výmere 79 m² v katastrálnom území obce Skalité, zapísaných na [REDACTED] Okresného úradu, katastrálneho odboru v Čadci. Zásah do jeho vlastníckeho práva mal spôsobovať odporca, ktorý úpravou miestnej komunikácie v časti Bulavovka obce Skalité odvádza dažďovú vodu z cesty do zbernej šachty a odvodňovacím potrubím, ktoré vedie popod cestnú komunikáciu, túto vypúšťa na pozemky navrhovateľa v takej miere, že tieto sú pri zaplavovaní vodou znehodnotené. Prvostupňový súd mal aktívnu legitimáciu navrhovateľa na podanie žaloby odvodenú od preukázania jeho vlastníckeho práva k označeným nehnuteľnostiam a pasívnu legitimáciu odporcu odvodil od zákona č. 135/1961 Zb. s tým, že miestne komunikácie, čo predstavuje aj upravená komunikácia s odvodňovacími prvkami, sú majetkom obce. Tieto skutočnosti nakoniec medzi účastníkmi neboli sporné. Skutkový stav súd zistil pri vykonaní ohliadky na mieste samom a tento vplynul aj z vykonanej fotodokumentácie. Z vykonanej ohliadky jednoznačne vyplynulo, že odvodňovacie potrubie, ktoré je umiestnené pod miestnou komunikáciou, slúži výlučne na odvádzanie povrchových vôd z tejto komunikácie a je súčasťou miestnej komunikácie, ktorá je vo vlastníctve odporcu. Pokiaľ odporca svojou činnosťou (vyhotovením odtokovej kanalizácie) zapríčinil vytekanie vôd na pozemok navrhovateľa v takom rozsahu, že tento

nemôže slúžiť svojmu účelu, je povinný zdržať sa takýchto neoprávnených zásahov a obmedzovať tým vlastníka veci v jej riadnom užívaní.

Vzhľadom na takto zistený skutkový stav a vykonané dokazovanie, má aj odvolací súd za to, že žaloba bola navrhovateľom podaná dôvodne. Prvostupňový súd dospel k správne právnemu záveru, keď zistený skutkový stav podriadil pod ust. § 126 Občianskeho zákonníka, z ktorého vyplýva, že vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje, najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje. Prvostupňový súd správne poukazuje na zásah do vlastníckeho práva, ktorým je aj odvedenie vody zo zbernej šachty cez odvodňovacie potrubie na pozemky navrhovateľa, a to v takom rozsahu, že dochádza k ich znehodnocovaniu.

Vzhľadom na dôvody uvedené v odvolaní má odvolací súd za to, že v tomto prípade je daná právomoc súdu, nakoľko sa prejednáva spor vyplývajúci z občianskoprávných vzťahov, ktoré sú upravené v Občianskom zákonníku (§ 126 OZ).

Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že odporca pri rekonštrukcii, resp. údržbe miestnej komunikácie zmenil odtokové pomery dažďovej vody tak, že táto zhromažďujúca sa v zbernej šachte vyteká na pozemok navrhovateľa, ktorý je týmto spôsobom znehodnocovaný. Odvolací súd sa z vyššie uvedených dôvodov stotožňuje so závermi prvostupňového súdu, s právnym posúdením veci, ako aj zdôvodnením rozhodnutia a na jeho závery v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. poukazuje. Pretože odporca v odvolaní neuviedol žiadne iné skutočnosti, s ktorými by sa nevysporiadal prvostupňový súd, resp. ktoré by umožnili odvolaciemu súdu iným spôsobom prehodnotiť skutkový alebo právny stav, odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil. “

2.2 Sťažovateľka podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol s odôvodnením: «V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Napokon podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti

potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4 O. s. p.

Dovolaním žalovanej nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok, ale potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nevyslovil ani záväzný právny názor, od ktorého by sa odvolací súd mohol odchyliť a nejde ani o prípad týkajúci sa neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4 O. s. p. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa ustanovenia § 238 O. s. p. prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale zaoberal sa aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o nepodanie návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, o odňatie možnosti konať pred súdom a o rozhodovanie vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania podľa ustanovenia § 237 písm. b/ až e/ a g/ O. s. p. žalovaná nenamietala a ich existenciu po preskúmaní spisu nezistil ani dovolací súd.

Z obsahu dovolania vyplýva, že žalovaná namietala, že sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov a že jej postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. a/ a f/ O. s. p.).

Právomoc súdu je upravená v ustanoveniach § 7 a § 8 Občianskeho súdneho poriadku; jej nedostatok sa považuje za neodstrániteľnú podmienku konania, ktorá má za následok zastavenie konania a (prípadné) postúpenie veci inému orgánu.

Dovolateľka v predmetnej veci vadu konania podľa ustanovenia § 237 písm. a/ O.s.p. namietala z dôvodu, že právomoc pri rozhodovaní o nakladaní s vodami, pri ich odvádzaní je zákonom, t. j. zákonom č.364/2004 Z. z. o vodách, zverená príslušnému správneému orgánu, pričom ktorému nekonkretizovala.

Z obsahu spisu však vyplýva, že žalobca sa v konaní domáhal ochrany svojho vlastníckeho práva podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje, najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

Citovaným ustanovením teda poskytuje zákonodarca vlastníkovi ochranu pred neoprávneným zásahom. Rozhodovanie o ochrane vlastníckeho práva podľa citovaného ustanovenia t. j. vo veci vyplývajúcej z občianskoprávneho vzťahu, patrí do právomoci súdu. Preto námietka dovolateľky o existencii vady konania v zmysle § 237 písm. a/ O.s.p. nie je dôvodná.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Takáto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Z hľadiska posúdenia existencie procesnej vady podľa § 237 písm. f/ O. s. p. ako dôvodu zakladajúceho prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (v danej veci proti potvrdzujúcemu rozsudku) nie je pritom významný subjektívny názor dovolateľa, že v konaní k takejto vade došlo, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne takouto vadou zaťažené t. j., že nastali skutočnosti v dôsledku ktorých vada vznikla (prejavila sa) resp. nebola odstránená v postupe - rozhodnutí odvolacieho súdu.

Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 O. s. p.), stotožnil sa s jeho závermi, právnym posúdením veci ako aj s odôvodnením rozhodnutia, na ktoré poukázal (§ 219 ods. 2 O. s. p.). Konštatoval, že žalovaná ani (v odvolaní) neuviedla žiadne iné skutočnosti, s ktorými by sa prvostupňový súd nevysporiadal a ktoré by mu (odvolaciemu súdu) umožnili iným spôsobom prehodnotiť skutkový alebo právny stav. Z toho možno vyvodiť len to, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil tak so skutkovým stavom zisteným prvostupňovým súdom, na základe ním vykonaného dokazovania, ako aj z neho vyplývajúcim právnym posúdením veci súdom prvého stupňa.

Pokiaľ ide o vyhodnotenie vykonaného dokazovania dovolací súd uvádza, že podľa § 132 O. s. p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, preto starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O. s. p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie vecne nesprávne, no táto skutočnosť ešte sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. (pre úplnosť treba uviesť, že nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné - pozri § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). Aj nesprávnosť skutkových zistení by mohla prípadne zakladať (len) tzv. inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (nie nedostatok, ktorý by v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol považovaný za dôvod, ktorý zakladá procesnú vadu konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p., pretože ním nie je znemožnená realizácia procesných oprávnení účastníka konania). Vadu tejto povahy možno však namietať len v procesne prípustnom dovolaní (čo nebol daný prípad).

Žalovaná namietala aj inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/, c/ O. s. p.).

Treba pritom uviesť, že tzv. iné vady konania (t. j. procesné vady, ktoré na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladajú zmätočnosť rozhodnutia a ktorých základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom nesprávne rozhodnutie súdu) sú síce relevantným dovolacím dôvodom, samé osebe však prípustnosť dovolania nezakladajú. Pokiaľ nie sú splnené

procesné podmienky prípustnosti dovolania (a aký prípad išlo v danej veci), nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť preskúmaniu po vecnej a právnej stránke. Dovolanie je totiž podľa Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ale len tie, o ktorých to zákon výslovne ustanovuje.

Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Aj za predpokladu, že by tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkané skutočnosti by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladali by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne) použil správny právny predpis a či ho (ne) správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne) správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad v danej veci nešlo). Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nie je ani procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., lebo ani (prípadným) nesprávnym právnym posúdením veci súd účastníkom konania neznemožňuje realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia (pozri napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010). Preto dovolací súd (s ohľadom na zdôrazňovanú právnu úpravu dovolacieho konania) nemohol preskúmať rozhodnutia súdov nižších stupňov vo vzťahu k námietkam žalovanej z hľadiska správnosti ich právnych záverov.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že prípustnosť dovolania žalovanej nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O. s. p. Preto Najvyšší súd Slovenskej

republiky dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol.»

3. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že najvyšší súd a krajský súd v napadnutých rozhodnutiach porušili jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy z týchto dôvodov:

3.1 Sťažovateľka vychádza z toho, že otázka, čo je príčinou vytekania vody na pozemky navrhovateľa, je podstatná otázka pre posúdenie zodpovednosti sťažovateľky. Považuje za neodôvodnený a neudržateľný skutkový záver súdov, že pre zodpovednosť sťažovateľky za vytekanie vody na pozemky navrhovateľa stačí zistenie, že vyteká z potrubia, ktoré sa nachádza pod miestnou komunikáciou sťažovateľky, ktorá je v jej vlastníctve. Je to podľa sťažovateľky v rozpore s právnou logikou, ktorá používa otázku príčinnej súvislosti za svoju súčasť. V právnej teórii sa pritom podľa názoru sťažovateľky vychádza zo základného testu *conditio sine qua non*. Podľa sťažovateľky sa ním zisťuje, či by nastal škodlivý následok bez konania škodcu. Príčinou vzniku škody môže byť podľa názoru sťažovateľky iba také konanie, bez ktorého by škodový následok nevznikol. Základom je podľa presvedčenia sťažovateľky úvaha, či bez určitej príčiny, ktorou je porušenie právnej povinnosti, alebo v prípadoch objektívnej zodpovednosti, by škoda nevznikla. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým konaním alebo udalosťou a vznikom konkrétnej škody je podľa mienky sťažovateľky otázkou skutkovou. Právnym posúdením je podľa sťažovateľky vymedzenie, medzi ktorou konkrétnou ujmom (ako následkom) a ktorou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Sťažovateľka po právoplatnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu splnila súdom uloženú povinnosť a utesnila potrubie. V dovolacom konaní predložila aj fotografiu stavu, ktorý nastal po splnení povinnosti. Povrchová voda prestala tiecť cez potrubie pod miestnou komunikáciou a tečie cez miestnu komunikáciu. Podľa sťažovateľky z toho vyplýva pravdivosť tvrdenia aj jej námietky, že príčinou vytekania vody na pozemky navrhovateľa nie je potrubie, ale prirodzený tok povrchových vôd povodím. Splnenie povinnosti, ktorú krajský súd v napadnutom rozsudku sťažovateľke uložil, nevyriešilo podľa jej slov ochranu vlastníckeho práva navrhovateľa. Podľa sťažovateľky krajský súd poškodil verejný záujem v

oblasti vôd a dopravy, ako aj sťažovateľku a obyvateľov obce, ktorí miestnu komunikáciu využívajú.

3.2 Sťažovateľka namieta, že ak súdy nevyhodnotili všetky skutočnosti, ktoré sa týkajú otázky príčiny vytekania vody na pozemky navrhovateľa (či už z ohliadky na mieste, fotografií situácie, ale aj výpovedí svedkov o stekaní vody od dávnej minulosti) a neodpovedali na námietku sťažovateľky, že príčinou nie je umiestnenie potrubia pod miestnou komunikáciou, ale prirodzené stekanie povrchových vôd povodím, pričom ide o podstatné skutočnosti pre iný záver o príčine vytekania vody na pozemky navrhovateľa a zodpovednosti sťažovateľky za následok vytekaním vody na jeho pozemky, potom nevyhodnotili všetky skutočnosti a vyslovili skutkové a právne závery, ktoré sú v dôsledku toho svojvoľné a neudržateľné, nehovoriac o tom, že platí všeobecná skúsenosť, že povrchová voda, ktorá steká povodím, je prirodzenou príčinou tečenia vody po pozemkoch v povodí, ktorá sa v súdnom konaní nedokazuje.

3.3 Sťažovateľka namieta porušenie základného práva aj tým, že súdy nezobrali do úvahy skutočnosť, že v hre bolo aj verejné právo, ktoré reguluje verejný záujem na ochrane vôd a v doprave. Princíp materiálnej aplikácie práva a ochrany práv a oprávnených záujmov má podľa sťažovateľky zabezpečiť, aby rozhodnutia súdov zodpovedali aj princípu spravodlivosti. To sa v danej veci podľa sťažovateľky nestalo. Uložená povinnosť zasahuje podľa jej názoru do verejného záujmu, aby mohli obyvatelia obce riadne využívať miestnu komunikáciu. Tým, že po splnení súdom uloženej povinnosti voda tečie cez miestnu komunikáciu, a nie cez potrubie pod miestnou komunikáciou, je takýto verejný záujem podľa sťažovateľky poškodený a poškodená je aj samotná miestna komunikácia, ktorá je majetkom sťažovateľky. Takýto stav je podľa nej v rozpore s účelom a významom právnych noriem, ktoré regulujú verejné právo na úseku vôd a dopravy, popiera sa ich účel a význam. Túto skutočnosť súdy nebrali podľa sťažovateľky do úvahy, pretože v odôvodnení napadnutých rozhodnutí na túto otázku neodpovedali.

3.4 Keďže súdy neodpovedali na otázku konkurencie ochrany verejného záujmu regulovaného zákonmi na úseku vôd a dopravy, porušili tým podľa sťažovateľky aj princíp právnej istoty, ktorého materiálnou súčasťou je aj súdna judikatúra. Sťažovateľka mala

legitímne očakávanie, že súdy ochránia jej právo, aby nebolo navrhovateľom požadovanou povinnosťou zasiahnuté do verejného záujmu na ochrane vôd a dopravy a nebude jej uložená povinnosť, ktorá bude v rozpore s účelom a významom zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) (ďalej len „vodný zákon“), a že nebude poškodený verejný záujem, aby mohla riadne užívať aj s obyvateľmi obce miestnu komunikáciu.

3.5 Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho i napadnutého uznesenia dovolacieho súdu sú tak podľa sťažovateľky nepreskúmateľné v otázke ochrany verejného záujmu na úseku vôd a dopravy. Súdy podľa sťažovateľky neodpovedali na námietku, že uloženie povinnosti predstavuje zároveň aj zásah do vôd podľa vodného zákona, pretože ide o nakladanie s vodami podľa uvedeného zákona. Podľa sťažovateľky pritom ak platí, že nakladanie s vodami podlieha právnej úprave podľa vodného zákona, potom je námietka podstatná, pretože o tom mal rozhodnúť príslušný vodohospodársky orgán. Z tohto dôvodu nebol podľa sťažovateľky všeobecný súd príslušný uložiť povinnosť, ktorá zasahuje do nakladania s povrchovými vodami. Povinnosť, ktorú súdy uložili sťažovateľke, tak podľa nej zasahuje do oprávnení vodohospodárskeho správneho orgánu. Pri strete dvoch základných práv musia všeobecné súdy podľa presvedčenia sťažovateľky najskôr rozpoznať, ktoré základné práva jednotlivých účastníkov sú v hre, a potom s prihliadnutím na všetky rozhodné okolnosti daného prípadu musia rozhodnúť tak, aby, ak je to možné, zostalo zachované z oboch práv čo najviac, a ak to nie je možné, potom dať prednosť tomu základnému právu, v ktorého prospech svedčí všeobecná idea spravodlivosti, resp. všeobecný princíp.

3.6 Súdy dali podľa sťažovateľky prednosť ochrane vlastníckeho práva navrhovateľa na úkor verejného záujmu na úseku vôd a dopravy, ktorý je chránený príslušnými zákonmi. Zákonmi, ktoré podľa sťažovateľky legitímne obmedzujú vlastnícke právo navrhovateľa podobne ako každého iného obyvateľa, a to nezávisle od toho, či konanie sťažovateľky je príčinou tvrdeného následku. Súdy ale dali podľa úsudku sťažovateľky prednosť ochrane vlastníckeho práva navrhovateľa nielen bez toho, aby riadne odôvodnili rozhodnutie k námietke sťažovateľky, že jej konanie nie je príčinou tvrdeného následku. Urobili tak

podľa sťažovateľky aj bez toho, aby riadne odôvodnili, prečo nedali prednosť verejnému záujmu. Z uvedených dôvodov sťažovateľka žiada, aby ústavný súd poskytol ochranu jej základnému právu na súdnu ochranu, pretože s poukazom na uvedené je podľa nej v hre nielen princíp právnej istoty, ale aj spravodlivosti, ktoré boli na úkor sťažovateľky podľa jej presvedčenia porušené.

4. Sťažovateľka sa domáha, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 8 Cdo 253/2014-122 zo dňa 23. februára 2015 porušil základné právo sťažovateľky podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 9Co/580/2013-96 zo dňa 27. 2. 2014 porušil základné právo sťažovateľky podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

Zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 253/2014-122 zo dňa 23. februára 2015 a vracia mu vec, aby o nej znova konal a rozhodol.

Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co/580/2013-96 zo dňa 27.2.2014 a vracia mu vec, aby o nej znova konal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Žiline sú povinní sťažovateľke zaplatiť náhradu trov konania.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6 O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu napadnutým uznesením najvyššieho súdu

7. Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

7.1 Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvodené závery boli

zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

7.2 Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, pričom nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone.

7.3 Ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom uznesení zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľky odmietnuť ako neprípustné.

7.4 Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

7.5 Pokiaľ sa sťažovateľka s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie vyslovenej neprípustnosti ňou podaného dovolania nestotožňuje, ústavný súd napokon dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľkou označených práv. K námietkam uvedeným v sťažnosti ústavný súd tiež konštatuje, že najvyšší súd v rámci dovolacieho konania nerozhodoval o veciach meritorne, ale iba procesne, nezistiac dovolacie dôvody tak podľa § 237 OSP, ako ani podľa § 238 OSP.

7.6 Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu porušenie jej práv ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemôže byť v takej príčinnej súvislosti

s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodiť iba z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup občianskoprávných súdov v opravných konaniach (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00).

7.7 Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu napadnutým rozsudkom krajského súdu

8. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v súvislosti s napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľky a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľky, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery krajského súdu v ňom uvedené je sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu.

8.1 Všeobecné súdy v prerokovávanej veci sťažovateľky poskytli ochranu vlastníckemu právu navrhovateľa na základe zapieracej (zdržovacej) žaloby (actio negatoria) v zmysle § 126 Občianskeho zákonníka. Na vec je preto potrebné nazerať predovšetkým prizmou ústavného práva na ochranu vlastníctva.

9. Ústavnoprávna ochrana slobody vlastníctva nie je len ochranou zužujúcou sa iba na vlastníctvo, resp. majetok. Právo na ochranu vlastníctva, resp. právo na pokojné užívanie majetku, je klasickým základným právom, ktoré musí byť vnímané v úzkej súvislosti s ochranou slobodnej sféry a súkromia vlastníka. Vlastnícke právo je súčasťou jadra personálnej autonómie jednotlivca vo vzťahu k verejnej moci. Obmedzenia práva na ochranu vlastníctva a práva na pokojné užívanie majetku musia rešpektovať aj ústavnú hodnotu personálnej autonómie (porov. klasické rozhodnutie Spolkového ústavného súdu 24 BverfGE 367; tiež nález ústavného súdu Českej republiky Pl. ÚS 29/08, body 35 a nasl.;

Kommers, D. The constitutional jurisprudence of the Federal Republic of Germany, 1997, Duke University Press, 2nd edition, s. 250 a nasl.).

9.1 Podľa Johna Locka je samotným zmyslom štátu ochrana vlastníctva v zmysle klasickej triády vlastníctva majetku, života a slobody. Ak sa z nutnosti chrániť pred mocou pozemské statky vyvinula koncepcia nescudziteľných základných práv, tak dnes hľadáme na nescudziteľné právo na pokojné užívanie majetku nielen izolovane, ale aj perspektívou ochrany personálnej autonómie. Vlastnícke právo predstavuje dôležitý predpoklad sebarealizácie človeka, ktorému zaisťuje nezávislosť, a tak vytvára priestor pre realizáciu jeho slobody. Z uvedeného vyplýva, že nešetné mocenské zásahy do práva na pokojné užívanie majetku narúšajú nielen dané základné právo, ale sú v napätí aj s ústavnou hodnotou personálnej autonómie jednotlivcov.

9.2 Základné právo na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy neobsahuje explicitnú procedurálnu ochranu, ale jeho autentická ochrana znamená, že procedurálna ochrana je v ňom implikovaná. Ústavný súd už v náleze sp. zn. I. ÚS 23/01 uviedol, že slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité aj v čl. 20 ods. 1 ústavy, implikuje v sebe aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. ústavy. Implicitnú procesnú ochranu ústavný súd potvrdil aj v ďalších nálezoch sp. zn. III. ÚS 328/05 či sp. zn. III. ÚS 117/06.

9.3 Čo sa týka vzťahu základného práva na ochranu vlastníctva a jeho obmedzenia vo verejnom záujme v zmysle čl. 20 ods. 4 ústavy, ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého rovnováha verejného a súkromného záujmu je dôležitým kritériom na určenie primeranosti obmedzenia každého základného práva a slobody (porov. PL. ÚS 7/96, II. ÚS 28/96, III. ÚS 169/03, PL. ÚS 15/03, PL. ÚS 15/06 atď.). Tento právny názor sa dotýka všetkých základných práv a slobôd upravených v II. hlave ústavy, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, t. j. aj základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ústavy

a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

10. Prevedené na vec sťažovateľky je potrebné primárne zdôrazniť, že navrhovateľ si uplatnil právo na ochranu vlastníctva prostredníctvom zákonného inštitútu upraveného v § 126 Občianskeho zákonníka, ktorý na zákonnej úrovni zabezpečuje vlastníčkovi ochranu jeho vlastníckeho práva pred nezákonnými zásahmi.

11. *Otázkou prvou je, či DOŠLO K ZÁSAHU do vlastníckeho práva navrhovateľa a či bola sťažovateľka tým SUBJEKTOM, KTORÝ TENTO ZÁSAH VYKONAL.*

11.1 Ako uviedol krajský súd, prvostupňový súd mal aktívnu legitimáciu navrhovateľa na podanie žaloby odvodenú od preukázania jeho vlastníckeho práva k označeným nehnuteľnostiam a pasívnu legitimáciu odporcu odvodil od zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov s tým, že miestne komunikácie, čo predstavuje aj upravená komunikácia s odvodňovacími prvkami, sú majetkom obce. Ako ďalej prezentoval krajský súd, tieto skutočnosti nakoniec medzi účastníkmi neboli sporné. Skutkový stav súdy zistili pri vykonaní ohliadky na mieste samom a tento vyplynul aj z vykonanej fotodokumentácie. Z vykonanej ohliadky podľa záverov súdov vyplynulo, že odvodňovacie potrubie, ktoré je umiestnené pod miestnou komunikáciou, slúži výlučne na odvádzanie povrchových vôd z tejto komunikácie a je súčasťou miestnej komunikácie, ktorá je vo vlastníctve sťažovateľky, pričom z vykonaného dokazovania mali súdy za preukázané, že sťažovateľka pri rekonštrukcii, resp. údržbe miestnej komunikácie zmenila odtokové pomery dažďovej vody tak, že táto zhromažďujúca sa v zbernej šachte vyteká na pozemok navrhovateľa, ktorý je týmto spôsobom znehodnocovaný.

12. *Otázkou druhou je, či navrhovateľ bol povinný takýto zásah do vlastníckeho práva strpieť. Inak povedané, v hre je na tomto mieste otázka LEGALITY ZÁSAHU.*

12.1 Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 20 ods. 5 ústavy iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.

12.2 Z napadnutého rozsudku krajského súdu je zrejmé, že vo veci nešlo o nútené obmedzenie vlastníckeho práva na základe individuálneho právneho aktu aplikácie práva obcou (sťažovateľkou) ako mocenským orgánom verejnej moci (čl. 20 ods. 4 ústavy) a ani nešlo o iný zásah v prípade majetku navrhovateľa nadobudnutého nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov (čl. 20 ods. 5 ústavy).

12.3 Situácia sa teda javí ako prípad, kedy sťažovateľka vystupuje vo vzťahu k navrhovateľovi ako rovnocenný subjekt súkromného práva spravujúci svoj vlastný majetok (pozemnú komunikáciu), pričom výkonom svojho vlastníckeho práva spôsobuje ujmu na vlastníckom práve iného subjektu (čl. 20 ods. 3 ústavy). Sťažovateľka však argumentuje, že takýto výkon vlastníckeho práva spôsobujúci ujmu na vlastníckom práve navrhovateľa je legálny a legitímny, resp. je vo verejnom záujme vzhľadom na dikciu vodného zákona, a preto je potrebné pri pomeriavaní stretu výkonu (ochrany) vlastníckeho práva sťažovateľky a navrhovateľa uprednostniť výkon vlastníckeho práva sťažovateľky aj v prípade, že tento spôsobuje značnú ujmu (zásah) na vlastníckom práve navrhovateľa.

12.4 Podľa § 4d (paragraf je nazvaný „Obmedzenie vlastníckeho práva“) ods. 1 až 5 vodného zákona „ak je potrebné obmedziť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na výkon činností podľa § 4 ods. 5 písm. a) a b) a § 4b ods. 5 písm. a) a b), možno vo verejnom záujme, v nevyhnutnej miere a za primeranú náhradu obmedziť vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ak účel nemožno dosiahnuť dohodou. Poverená osoba a správca vodohospodársky významných vodných tokov sú povinní písomne oznámiť vlastníčkovi nehnuteľnosti, na ktorej bolo vlastnícke právo obmedzené, rozsah, spôsob vykonávania, čas trvania a začatie vykonávania činností podľa § 4 ods. 5 a § 4b ods. 5 najmenej 15 dní pred začatím činností. Poverená osoba a správca vodohospodársky významných vodných tokov sú povinní dbať na to, aby sa čo najmenej zasahovalo do práv a právom chránených záujmov vlastníka nehnuteľnosti a aby nevznikli škody, ktorým možno zabrániť. Na

náhradu škody spôsobenej činnosťami podľa § 4 ods. 5 a § 4b ods. 5 sa vzťahuje všeobecný predpis o náhrade škody. Ak dôjde k sporu o náhrade škody, rozhodne súd. Primeraná náhrada podľa odseku 1 patrí vo výške podľa dohody poverenej osoby alebo správcu vodohospodársky významných vodných tokov s vlastníkom nehnuteľnosti, ktorej súčasťou je aj dohoda o spôsobe poskytnutia tejto náhrady. Ak k dohode nedôjde, o výške a spôsobe poskytnutia náhrady rozhoduje súd.“.

Podľa § 4 ods. 5 vodného zákona „poverená osoba a správca vodohospodársky významných vodných tokov, ktorí spravujú monitorovacie miesta kvantity povrchových vôd a monitorovacie miesta kvality povrchových vôd v súlade s programami monitorovania vôd, ktoré schvaľuje ministerstvo, sú oprávnení

a) zriaďovať a odstraňovať objekty monitorovacích miest kvantity povrchových vôd a objekty monitorovacích miest kvality povrchových vôd na cudzej nehnuteľnosti,

b) vstupovať na cudziu nehnuteľnosť v súvislosti so zriaďovaním, prevádzkovaním a odstraňovaním monitorovacích miest kvantity povrchových vôd a monitorovacích miest kvality povrchových vôd,

c) vykonávať nevyhnutné úpravy pôdy alebo porastu na účely zabezpečenia prevádzkovej spoľahlivosti objektov týchto monitorovacích miest a zabezpečenia ich správy a údržby, ak to po predchádzajúcej výzve neurobil vlastník alebo užívateľ pozemku; ak ide o lesný porast, postupuje sa podľa osobitného predpisu,

d) vstupovať na cudziu nehnuteľnosť a využívať prístupové cesty v súvislosti s výkonom činností podľa odseku 2 písm. c) a d) len v tých prípadoch, v ktorých už bolo vlastnícke právo obmedzené alebo vyvlastnené; ak ide o lesné cesty, postupuje sa podľa osobitného predpisu.“.

Podľa § 4b ods. 5 vodného zákona „poverená osoba, ktorá spravuje monitorovacie miesta kvantity podzemných vôd a monitorovacie miesta kvality podzemných vôd v súlade s programami monitorovania vôd, ktoré schvaľuje ministerstvo, je oprávnená

a) zriaďovať a odstraňovať objekty monitorovacích miest kvantity podzemných vôd a monitorovacích miest kvality podzemných vôd na cudzej nehnuteľnosti,

b) vstupovať na cudziu nehnuteľnosť v súvislosti so zriaďovaním, prevádzkovaním a odstraňovaním objektov monitorovacích miest kvantity podzemných vôd a monitorovacích miest kvality podzemných vôd,

c) vykonávať nevyhnutné úpravy terénu alebo porastu na účely zabezpečenia prevádzkovej spoľahlivosti objektov týchto monitorovacích miest a zabezpečenia ich správy a údržby, ak to po predchádzajúcej výzve neurobil vlastník alebo užívateľ pozemku; ak ide o lesný porast, postupuje sa podľa osobitného predpisu,

d) vstupovať na cudziu nehnuteľnosť a využívať prístupové cesty v súvislosti s výkonom činností podľa odseku 2 písm. c) len v tých prípadoch, v ktorých už bolo vlastnícke právo obmedzené alebo vyvlastnené; ak ide o lesné cesty, postupuje sa podľa osobitného predpisu.“.

Podľa § 58 vodného zákona „orgány štátnej vodnej správy sú:

- a) ministerstvo,
- b) okresné úrady v sídle kraja,
- c) okresné úrady,
- d) inšpekcia,
- e) obce.“.

Podľa § 63 ods. 1 až 4 vodného zákona „obec v prenesenom výkone pôsobnosti na úseku štátnej vodnej správy rozhoduje vo veciach

a) povolenia na odber povrchových vôd a podzemných vôd a ich iné užívanie na potreby jednotlivých občanov (domácností), uskutočnenie, zmenu a odstránenie vodných stavieb, ktoré súvisia s týmto odberom [§ 21 ods. 1 písm. a) a b) a § 26],

b) v ktorých je príslušná povoľovať vodnú stavbu, ako aj v ostatných vodohospodárskych veciach týkajúcich sa tejto vodnej stavby,

c) pochybností o určenie hranice pobrežného pozemku pri drobných vodných tokoch (§ 50 ods. 5),

d) uloženia opatrení na odstránenie škodlivého stavu pri poškodení verejnej kanalizácie alebo verejného vodovodu, prípadne pri ohrození ich prevádzky, ak tieto opatrenia nevyžadujú povolenie (§ 55 ods. 3).

V prípadoch uvedených v odseku 1 si môže okresný úrad vyhradiť rozhodovanie, najmä ak ide o územia chránených vodohospodárskych oblastí a územia ochranných pásiem vodárenských zdrojov.

Obec v prenesenom výkone pôsobnosti na úseku štátnej vodnej správy

a) dáva vyjadrenie podľa § 28 k vodnej stavbe v prípadoch, v ktorých je príslušná vydať povolenie, a vyjadrenie k stavbe rodinného domu, k stavbe na individuálnu rekreáciu a na domové žumpy,

b) vedie evidenciu o vodách (§ 29),

c) vykonáva štátny vodoochranný dozor v rámci svojej pôsobnosti a ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov (§ 66 ods. 1),

d) prejednáva priestupky na úseku ochrany vôd, vodných tokov a vodných stavieb [§ 77 ods. 3 písm. a)].

Obec môže všeobecne záväzným nariadením

a) upraviť, obmedziť, prípadne zakázať všeobecné užívanie povrchových vôd na drobných vodných tokoch a iných vodných útvaroch (§ 18 ods. 5),

b) určiť inundačné územie pri drobných vodných tokoch (§ 46 ods. 1).“.

12.5 Vzhľadom na skutkový stav a citovanú právnu úpravu vodného zákona je zrejmé, že v sťažovateľkinej veci nedošlo a nešlo (i) o nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4d individuálnym právnym aktom (ii) na účely naplnenia verejného záujmu predpokladaného § 4 ods. 5 a § 4b ods. 5 vodného zákona. Navyše, sťažovateľka by ani v takom prípade (iii) nebola orgánom štátnej vodnej správy, ktorý by vydal takýto individuálny právny akt o nútenom obmedzení vlastníckeho práva navrhovateľa (porov. právomoci obce podľa § 63 vodného zákona), keďže uvedené je v kompetencii poverenej osoby a správcu vodohospodársky významných vodných tokov, ktorými sú podľa § 4 ods. 4 vodného zákona najmä príspevkové organizácie štátu, obce alebo vyššie územné celky, resp. podľa § 48 ods. 2 písm. a) vodného zákona štátna odborná organizácia ministerstva.

12.6 Ústavný súd sa na tomto mieste taktiež zamerl na právnu úpravu cestného zákona a skúmal, aké postavenie, práva a povinnosti vyplývajú sťažovateľke a navrhovateľovi z právnych noriem cestného zákona vo vzťahu k ochrane vlastníctva.

12.7 Podľa § 3 ods. 2 cestného zákona „miestnu štátnu správu vo veciach miestnych komunikácií a účelových komunikácií vykonávajú obce ako prenesený výkon štátnej správy. Obce na miestnych komunikáciách a na účelových komunikáciách určujú použitie dopravných značiek, dopravných zariadení a povoľujú vyhradené parkoviská. Obce v rámci preneseného výkonu štátnej správy prejednávajú priestupky podľa § 22c na úseku miestnych komunikácií a účelových komunikácií.“.

Podľa § 3d ods. 3, ods. 5 písm. d), ods. 6 a ods. 10 písm. c) cestného zákona „miestne komunikácie sú vo vlastníctve obcí. Správu pozemných komunikácií vykonávajú ak ide o prejazdne úseky ciest vo vlastníctve obce, o miestne komunikácie a účelové komunikácie vo vlastníctve obce - obce, prípadne právnické osoby nimi na tento účel založené alebo zriadené. Vlastníci a správcovia pozemných komunikácií sú povinní pozemné komunikácie udržiavať v stave zodpovedajúcom účelu, na ktorý sú určené. Samosprávny kraj a obec zabezpečujú stavebnotechnické vybavenie ciest a miestnych komunikácií v ich vlastníctve podľa potrieb cestnej dopravy a obrany štátu.“.

Podľa § 4b cestného zákona „miestnymi komunikáciami sú všeobecne prístupné a užívané ulice, parkoviská vo vlastníctve obcí a verejné priestranstvá, ktoré slúžia miestnej doprave a sú zaradené do siete miestnych komunikácií. Siete miestnych komunikácií sa budujú a udržiavajú v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou tak, aby uľahčovali osídlenie a vyhovovali potrebám miestnej dopravy, prípadne poľnohospodárskej dopravy, a ak to vyžadujú všeobecné záujmy, aj potrebám diaľkovej dopravy a potrebám obrany štátu.“.

Podľa § 10 ods. 2 cestného zákona „vlastníci, správcovia alebo užívatelia nehnuteľností v susedstve diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie musia dovoliť, aby príslušný cestný správny orgán urobil na ich pozemkoch potrebné opatrenia na zabránenie zosuvu skál a pôdy, pádu kamenia a stromov a na umožnenie odtoku vody, ak toto nebezpečenstvo vznikne výstavbou alebo prevádzkou diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie alebo prírodnými vplyvmi; ak však toto nebezpečenstvo vznikne z konania vlastníkov, správcov alebo užívateľov susedných nehnuteľností, sú povinní urobiť na dotknutých pozemkoch potrebné opatrenia vlastným nákladom.“.

12.8 Vzhľadom na dikciu citovaných právnych noriem cestného zákona možno konštatovať, že v prípade zásahu sťažovateľky do vlastníckeho práva navrhovateľa nešlo ani o obmedzenie vlastníckeho práva navrhovateľa podľa cestného zákona, keďže vybudovaním odtokovej šachty pod miestnou komunikáciou (i) nešlo o uskutočnenie potrebného opatrenia na pozemku navrhovateľa na umožnenie odtoku vody podľa § 10 ods. 2 cestného zákona (ústavný súd navyše dodáva, že podľa § 3 ods. 1 cestného zákona obec nie je zahrnutá v taxatívnom výpočte cestných správnych orgánov, ale obec vykonáva v zmysle § 3 ods. 2 miestnu štátnu správu vo veciach miestnych komunikácií a účelových komunikácií ako prenesený výkon štátnej správy, a preto by mohlo byť sporné, či obec disponuje oprávnením podľa § 10 ods. 2 cestného zákona robiť na pozemkoch tretích osôb potrebné opatrenia, oprávnenie na ktoré zákonodarca zveril podľa tohto ustanovenia cestným správnym orgánom) a taktiež (ii) nešlo o iné opatrenia a zásahy podľa cestného zákona, kde by sťažovateľka konala voči navrhovateľovi mocensky. A preto aj keby sťažovateľka konala podľa jej posudzovania skutkového stavu na účely naplnenia jej povinností vlastníka miestnej komunikácie podľa cestného zákona (§ 3d ods. 6 a § 4b ods. 2 cestného zákona), navrhovateľ (resp. tretie osoby) vnímal oprávnenie svoje postavenie voči sťažovateľke ako rovnocenný subjekt a konanie sťažovateľky (navonok sa prejavujúce bez akejkoľvek spojitosti s oprávneniami obce podľa cestného zákona – sťažovateľka nezačala správne konanie ani neurobila navonok žiaden úkon, ktorým by voči navrhovateľovi či tretím osobám deklarovala svoje konanie a postup podľa cestného zákona) posudzoval (rovnako aj všeobecné súdy) ako výkon jej vlastníckeho práva. Keďže sťažovateľka nepostupovala pri budovaní odtokovej šachty podľa cestného zákona (t. j. nepostupovala vo vzťahu k navrhovateľovi pri budovaní odvodňovacieho potrubia oficiálne ako mocenský orgán, odvolávajúc sa na konkrétne ustanovenia cestného zákona), odtok vody na pozemok navrhovateľa nespĺňal podmienky opatrení podľa cestného zákona a bolo nutné posúdiť tento zásah do vlastníckeho práva navrhovateľa nie v zmysle cestného zákona, ale Občianskeho zákonníka.

12.9 V spore sťažovateľky a navrhovateľa tak išlo rýdzo o spor súkromnoprávnej (občianskoprávnej) povahy a otázku výkonu vlastníckeho práva sťažovateľky k majetku (miestnej komunikácii, čo predstavuje aj upravená komunikácia s odvodňovacími prvkami

podľa cestného zákona) vo vzťahu k nerušenému výkonu vlastníckeho práva navrhovateľa, pričom všeobecné súdy dospeli na základe ústavnej a zákonnej ochrany vlastníckeho práva (čl. 20 ods. 1 a 3 v spojení s § 126 Občianskeho zákonníka) k správneému záveru, že sťažovateľka výkonom svojho vlastníckeho práva k miestnej komunikácii (t. j. vybudovaním odvodňovacieho potrubia pod miestnou komunikáciou, pričom došlo týmto k zmene odtokových pomerov dažďovej vody tak, že táto zhromažďujúca sa v zbernej šachte vyteká na pozemok navrhovateľa, ktorý *je* týmto spôsobom znehodnocovaný) neoprávnene zasiahla do vlastníckeho práva navrhovateľa.

12.10 Týmto záverom všeobecných súdov (a teda aj krajského súdu v napadnutom rozsudku) nemožno z ústavného hľadiska a hľadiska princípov práva sťažovateľky na súdnu ochranu nič vytknúť.

13. Na tomto základe ústavný súd odmietol sťažnosť aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2016